

**14 maart
2018**

Onderzoek:

**'Nederlandse geschiedenis
en tradities'**

<http://opiniepanel.eenvandaag.nl>

Over het EenVandaag Opiniepanel

Het EenVandaag Opiniepanel bestaat uit ruim 50.000 mensen. Zij beantwoorden vragenlijsten op basis van een online onderzoek. De uitslag van de peilingen onder het EenVandaag Opiniepanel zijn na weging representatief voor zes variabelen, namelijk leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat, spreiding over het land en politieke voorkeur gemeten naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2012. Panelleden krijgen ongeveer één keer per week een uitnodiging om aan een peiling mee te doen. Op de meeste onderzoeken respondeert 60 tot 70 procent van de panelleden.

'Versplintering in de lokale politiek'

14 maart 2018

Over dit onderzoek

Aan het onderzoek deden 28.000 leden van het EenVandaag Opiniepanel mee. Het onderzoek vond plaats van 10 tot en met 14 maart 2018. Het EenVandaag Opiniepanel bestaat uit ruim 50.000 mensen. Zij beantwoorden vragenlijsten op basis van een online onderzoek. De uitslag van de peilingen onder het EenVandaag Opiniepanel zijn na weging representatief voor zes variabelen, namelijk leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat, spreiding over het land en politieke voorkeur gemeten naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2017. Panelleden krijgen ongeveer één keer per week een uitnodiging om aan een peiling mee te doen. Op de meeste onderzoeken respondeert 50 tot 60 procent van de panelleden. De software van de onderzoeken is van Vision Critical.

De resultaten van het onderzoek zijn door Gijs Rademaker gepresenteerd in De Stelling van Nederland: Wij moeten trots zijn op onze taal, tradities en verleden. Jort Kelder leidde een discussie tussen mensen uit de zaal over dit thema. Kijk [hier](#) de uitzending terug.

Samenvatting

Peiling: Straatnamen zeehelden moeten blijven

Veruit de meeste mensen vinden dat straatnamen van zeehelden niet aangepast moeten worden, blijkt uit een gewogen peiling onder circa 28.000 mensen van het EenVandaag Opiniepanel. Wel vindt een krappe meerderheid (52%) het een goed idee als er uitlegbordjes bij geplaatst worden, waar de goede en slechte daden van de historische figuren te lezen zijn.

De Coentunnel, het borstbeeld in het Mauritshuis en de J. van Heutszstraat. De laatste tijd is hier veel discussie over ontstaan omdat de namen verwijzen naar historische figuren die destijds betrokken waren bij slavenhandel of oorlogsmisdaden pleegden. Veel mensen vinden dat deze discussie is doorgeschooten en willen dat de vernoemingen blijven. "Laten we ophouden met deze schijnheiligheid en gewoon trots zijn op onze geschiedenis", zegt iemand. Zo vinden de ondervraagden dat de Admiraal de Ruyterlaan (92%) en de Piet Heinstraat (90%) mogen blijven. Maar ook in de Van Heutszstraat (74%) en de J.P. Coenschool (73%) zien ze geen probleem.

Dat beeld verandert als we vragen naar straatnamen van burgemeesters waarvan later bleek dat ze fout waren in de Tweede Wereldoorlog. Nog steeds zegt 57 procent dat een dergelijke straatnaam mag blijven, maar er zijn ook veel tegenstanders (37%). Een straatnaam van een priester die later schuldig bleek te zijn aan kindermisbruik kan volgens de meeste mensen (49%) niet. "In dit geval hebben we te maken met het recente verleden. Er zijn nog steeds mensen die er de negatieve (psychische) gevolgen van ondervinden."

Mensen zijn verdeeld over de vraag of nieuwe straten nog J.P. Coenstraat of Admiraal de Ruyterlaan mogen heten. 45 procent vindt dat dat nog wel moet kunnen; een even groot deel (46%) ziet dat niet zitten.

Meer draagvlak is er voor het plaatsen van uitlegbordjes onder straatnamen van omstreden historische figuren. "Als de straatnamen dan blijven, is dit een mooi compromis. Ik denk dat hierdoor de kennis van onze geschiedenis en het historisch besef zal groeien", zegt een ondervraagde. Die uitleg moet wel evenwichtig zijn, stellen veel mensen als een belangrijke voorwaarde.

Straatnamen 'zeehelden'

Hier volgen een aantal concrete voorbeelden van straatnamen, beelden of gebouwen die ter discussie staan.

Beeld in het Mauritshuis

Het Mauritshuis heeft een beeld van de naamgever Johan Maurits uit de foyer van het museum gehaald. Aanleiding is de 'groeierende maatschappelijke discussie' over het slavernijverleden van Nederland en de rol die Maurits van Nassau hierin speelde. Maurits van Nassau was van 1637 tot 1644 in dienst van de West-Indische Compagnie. De achterneef van Willem van Oranje was in deze periode persoonlijk betrokken bij slavenhandel en verdiende daar geld aan.

Het museum zegt dat ze het beeld verderop in het museum hebben gezet, omdat daar meer ruimte was om zijn verhaal vanuit verschillende perspectieven te belichten.

Tegenstanders spreken van 'het wegmoffelen van ooit grote maar nu beladen namen uit de Nederlandse geschiedenis'.

Vindt u het een goede of een slechte zaak dat het Mauritshuis een beeld van Johan Maurits uit de foyer heeft gehaald?

Goede zaak: 12%

Slechte zaak: 78%

Weet niet / geen mening: 10%

Gouden Koets

Op de Gouden Koets van ons Koningshuis staat een schildering waar halfnaakte mensen zijn afgebeeld uit de Nederlandse koloniën in de Oost en West, die zich onderwerpen aan het Nederlands Koninklijk Huis.

Volgens sommige mensen staat deze schildering voor 'verheerlijking van de slavernij en de koloniale onderdrukking' en moet hij daarom verwijderd worden. Ook al was het destijds niet als racistisch bedoeld, zien sommige mensen er nu wel degelijk racisme in.

Andere mensen stellen juist dat de schildering dient als voortdurende herinnering aan het koloniale aspect van onze geschiedenis. Zoals iemand zegt: 'Een aspect dat we niet moeten wegpoetsen.'

De Gouden Koets, die nu in restauratie is, wordt normaal gesproken op Prinsjesdag gebruikt om de Koning naar de Ridderzaal te rijden.

Vindt u dat de schildering op de Gouden Koets die verwijst naar de slavenhandel in Nederlands-Indië wel of niet verwijderd moet worden?

Moet WEL verwijderd worden: 8%

Moet NIET verwijderd worden: 87%

Weet niet / geen mening: 5%

Piet Heinstraat

Piet Hein (1577-1629) was een Nederlands luitenant-admiraal. Hij veroverde in 1628 de Spaanse Zilvervloot, maar er wordt gezegd dat Hein naast zeeheld ook zeerover was.

Hein was in dienst van de West-Indische Compagnie, de handelsorganisatie die koloniën veroverde en later slavenhandel dreef.

Er zijn diverse straten in Nederland naar Piet Hein vernoemd.

Vindt u dat de Nederlandse straten die vernoemd zijn naar Piet Hein mogen blijven, of moeten worden aangepast?

De straatnamen mogen blijven: 90%

De straatnamen moeten worden aangepast: 6%

Weet niet / geen mening: 4%

JP Coenschool

Een basisschool in Amsterdam, de 'JP Coenschool', krijgt na de zomer een andere naam.

De school wil niet meer geassocieerd worden met het koloniale verleden van de VOC-gouverneur Jan Pieterszoon Coen (1587-1629), aldus de directrice.

De school is vernoemd naar Jan Pieterszoon Coen. Hij was een van de bekendste VOC-vaarders en stichtte de handelspost Batavia. Hij staat onder meer bekend om zijn agressieve oorlogsvoering, waarbij hij slaven inzette. Coen wordt verantwoordelijk gehouden voor de volkerenmoord op duizenden inwoners van de Banda-eilanden.

Vindt u het een goede of een slechte zaak dat de 'JP Coenschool' haar naam aanpast, vanwege het verleden van Jan Pieterszoon Coen?

Goede zaak: 17%

Slechte zaak: 73%

Weet niet / geen mening: 10%

Van Heutszstraat

Joannes Benedictus van Heutsz (1851 - 1924) was gouverneur van Atjeh. Hij werd uitgebreid geëerd omdat hij het Indonesische Atjeh bedwong. Tegenwoordig wordt hij ook wel 'de slachter van Atjeh' genoemd omdat tienduizenden Atjehers de dood vonden.

In diverse gemeenten heb je straten die genoemd zijn naar Van Heutsz, bijvoorbeeld in Utrecht en Nijmegen.

Vindt u dat de Nederlandse straten die vernoemd zijn naar Van Heutsz mogen blijven, of moeten worden aangepast?

De straatnamen mogen blijven: 76%

De straatnamen moeten worden aangepast: 16%

Weet niet / geen mening: 8%

NSB'er

Er zijn in Nederland straten vernoemd naar personen waarvan later - pas na de Tweede Wereldoorlog - bleek dat ze NSB'er waren of op enige wijze met de Duitsers hebben samengewerkt tijdens de oorlog.

Vindt u dat de Nederlandse straten die vernoemd zijn naar Nederlandse personen die aan de kant van de Duitsers stonden in de Tweede Wereldoorlog mogen blijven, of moeten worden aangepast?

De straatnamen mogen blijven: 57%
De straatnamen moeten worden aangepast: 32%
Weet niet / geen mening: 11%

Priesters

Er zijn in Nederland straten vernoemd naar pastoors en priesters. In 2010 bleek dat een aantal van hen schuldig is bevonden aan kindermisbruik.

Vindt u dat de Nederlandse straten die vernoemd zijn naar Nederlandse priesters en pastoors, die later schuldig bleken aan kindermisbruik, mogen blijven of moeten worden aangepast?

De straatnamen mogen blijven: 41%
De straatnamen moeten worden aangepast: 48%
Weet niet / geen mening: 11%

Licht uw antwoord toe.

Veel mensen zijn voor aanpassing van straatnamen van priesters of pastors die later schuldig bleken aan kindermisbruik omdat dat te allen tijde een misdaad was – in tegenstelling tot slavernij. En omdat het zo recent speelde dat er nog slachtoffers in leven kunnen zijn.

Een greep uit de open antwoorden:

'In dit geval hebben we te maken met het recente verleden. Er zijn nog steeds mensen die er de negatieve (psychische) gevolgen van ondervinden.'

'Hier speelt iets anders: mensen die misbruikt zijn kunnen op dit moment nog in leven zijn. Dat is een andere situatie dan bijv. Michiel de Ruyter, wat die in zijn leven ook aan verkeerde dingen heeft gedaan'

'In dit geval hebben we te maken met het recente verleden. Er zijn nog steeds mensen die er de negatieve (psychische) gevolgen van ondervinden.'

'Op het moment van de daden van deze priesters waren deze ook al in strijd met de op dat moment geldende normen en waarden'

'Kindermisbruik was in alle tijden onaanvaardbaar'

'Ik vind dat straten sowieso niet vernoemd mogen worden naar religieuze kopstukken'

Uitlegbordjes en nieuwe straten

Sommige mensen vinden het een goed idee als de beelden en straatnamenbordjes van omstreken historische figuren een extra bordje. Daarop staat de volledige geschiedenis van de persoon uitgelegd: zowel de successen als de zwarte bladzijde. Anderen vinden zulke bordjes niet nodig.

Vindt u het een goed of slecht idee als straten die zijn vernoemd naar een historisch omstreken persoon een uitlegbord krijgen met een volledig beeld van zijn verrichtingen?

Een goed idee: 52%

Een slecht idee: 37%

Weet niet / geen mening: 11%

Waarom een goed idee (open toelichting):

'Absoluut goed idee, twee kanten belichten als er twee kanten zijn'

'Ik denk dat hierdoor de kennis van onze geschiedenis en het historisch besef zal groeien.'

'Als de straatnamen dan blijven, is dit een mooi compromis. Ter plekke alles over deze personen lezen- dat is altijd interessant.'

'Dan roept een straatnaam minder emotie op en wordt het meer een feiten-verhaal.'

Maar...:

'Alleen als het evenwichtig gedaan wordt'

'Maar dan ook voor alle personen, omstreken en niet omstreken'

'Mits niet door BIJ1 en DENK bepaald wordt wat er op staat.'

Afgezien van wat u vindt dat er met de bestaande straatnamen van historische figuren met een omstreken verleden moet gebeuren:

'We moeten geen nieuwe straten meer vernoemen naar Nederlandse historische figuren met een omstreken verleden.'

Mee eens: 45%

Mee oneens: 46%

Weet niet / geen mening: 9%

Nederlandse tradities en taal

Als u kijkt naar de Nederlandse tradities: Welk van onderstaande uitspraken past het beste bij uw mening?

Tradities moeten aangepast kunnen worden aan de tijdsgeest: 29%

Tradities moeten blijven zoals ze zijn, ook als een minderheid zich hierdoor gekwetst voelt: 66%

Weet niet / geen mening: 5%

Cowboys en Indianenfeestjes

Naar aanleiding van druk van een actiegroep heeft poppodium TivoliVredenburg in Utrecht besloten geen kinderfeestjes meer te geven met een 'Cowboys en Indianen'-thema. De actiegroep vonden dat ze in Utrecht een racistisch feest hadden georganiseerd. Cowboys zouden verantwoordelijk zijn voor de genocide op de oorspronkelijke bewoners van de Verenigde Staten.

Vindt u dat in de huidige tijdsgeest cowboys- en indianenfeestjes gehouden mogen worden?

Ja, dat moet kunnen: 90%

Nee, dat kan niet meer: 7%

Weet niet / geen mening: 3%

Woorden

Naast de tradities is er ook discussie ontstaan over sommige Nederlandse termen en woorden. We leggen u nu enkele voorbeelden voor. We begrijpen dat sommige woorden als kwetsend ervaren kunnen worden - dat is niet onze bedoeling. Het gaat erom het draagvlak voor dergelijke termen te meten.

Allochtoon?

Diverse overheidsinstanties hebben de woorden de woorden 'allochtoon' en 'autochtoon' geschrapt. Als alternatief gebruiken zij nu 'Nederlanders met een migratie-achtergrond' en 'Nederlanders zonder migratie-achtergrond'.

Vindt u het een goede of een slechte zaak dat de woorden 'allochtoon' en 'autochtoon' niet meer worden gebruikt, of maakt het u niet zo veel uit?

Een goede zaak: 9%

Dat maakt me niet zo veel uit: 49%

Een slechte zaak: 41%

Weet niet / geen mening: 1%

Blank?

De NOS stelde onlangs het woord 'blank' niet meer te gebruiken: 'We gebruiken bij voorkeur wit in berichten omdat blank in tegenstelling tot zwart een positieve connotatie heeft. Blank roept associaties op met rein en schoon, en zwart is dat dan blijkbaar niet.'

Vindt u het een goede of slechte zaak dat de NOS het woord 'blank' niet meer gebruikt, of maakt het u niet zo veel uit?

Een goede zaak: 7%

Dat maakt me niet zo veel uit: 32%

Een slechte zaak: 60%

Weet niet / geen mening: 2%

Slaaf?

Sommige mensen vinden dat je het woord 'slaaf' beter niet kan gebruiken, omdat mensen geen slaaf waren, maar tot slavernij gedwongen zijn. Daarom zou men beter over 'tot slaaf gemaakte' kunnen spreken.

Wat vindt u?

Het woord 'slaaf' mag gebruikt blijven worden: 67%

Het maakt me niet zoveel uit: 20%

Het woord 'slaaf' kan beter vervangen worden door 'tot slaaf gemaakte': 10%

Weet niet / geen mening: 3%

